

Innspill til Kulturdepartementets kulturpolitiske utredningsarbeid

Norsk kulturforum tillater seg med dette å sende noen overordnede kommentarer til utvalgets arbeid. Vi vil komme med mer konkrete innspill i løpet av høsten 2011 på bakgrunn av innspill fra våre medlemmer og samarbeidspartnere. Vi håper det også vil være mulig med et felles møte mellom Norsk kulturforum, fylkeskultursjefenes AU og utvalgets medlemmer på slutten av 2011.

Norsk kulturforum er en landsomfattende interesseorganisasjon for kommuner og fylkeskommuner. Vi har også flere nasjonale og regionale offentlige og halvoffentlige organisasjoner og institusjoner som medlemmer. Vi har fylkeslag i de fleste fylker. For mer informasjon se www.noku.no

Norsk kulturforum har de siste årene jobbet aktivt med forankring av kulturloven i lokalt og regionalt kulturutviklingsarbeid. Kulturlovens formålsparagraf slår fast at alle skal ha mulighet for egenaktivitet og gode opplevelser i eget lokalmiljø. Dette legger tydelige føringer på kommunene for helhetlig og langsiktig planlegging og tilrettelegging. Norsk kulturforum har utgitt tre hefter i forbindelse med forankring av kulturloven, om selve loven, om forankring av kulturpolitikken i lokalt planverk og om kulturpolitikk for barn og unge. Disse finner dere under fanen **Kulturloven i praksis** i venstre kolonne på hjemmesiden. Vi sender gjerne disse dokumentene til utvalget dersom det er interesse for det.

Kommentarer og innspill til arbeidet

Utvalgets mandat er vidtfavnende, med fokus på et bredt spekter av ulike tema. Norsk kulturforum er spesielt opptatt av det offentliges ansvar i kulturpolitikken og spesielt kommuner og fylkeskommuners mulighet for å bidra til at bla kulturlovens intensjoner innfris. Vi har i flere år påpekt behovet for et lokalt kulturløft med fokus på både infrastruktur, utvikling, samarbeid og nettverk. Norsk kulturforum håper utvalget vil bidra til en sterkere forankring av den nasjonale kulturpolitikken på alle forvaltningsnivå.

Norsk kulturforum er opptatt av at den nasjonale kulturpolitikken inkluderer kommunal, fylkeskommunal og statlig politikk, der kunnskap om og innspill fra alle tre forvaltningsnivå inkluderes og samordnes til en helhet. Institusjoner, organisasjoner, aktiviteter og tiltak er alle lokalisert til et lokalsamfunn. Dette gjør kommunene til sentrale tilretteleggere, utviklere og samarbeidspartnere. For at kommunene skal kunne gjøre denne jobben trengs det både tilretteleggere, utviklere og fagspesifikk kulturkompetanse i alle kommuner.

Fra rapporten *Kommunal kultursektor i endring* vet vi at flertallet av kommunene i dag mangler kulturfaglige tilretteleggere og -utviklere for helhetlig og langsiktig arbeid. De fleste har imidlertid noe fagspesifikk kulturkompetanse knyttet til kulturskole, museer, bibliotek, ungdomsarbeid med mer. Også det frivillige kulturlivet besitter mange steder høy kulturfaglig fagkompetanse. Men når kommunene mangler nødvendig kulturfaglig tilrettelegger- og utviklerkompetanse kan det være vanskelig å få full effekt av tiltak og aktiviteter som institusjoner, organisasjoner og enkeltpersoner setter i gang. Det kan også hindre nødvendig erfaringsutveksling, samarbeid og mer permanent lokal forankring.

Relevans av de nasjonale kulturpolitiske målene sett i lys av samfunnsutviklingen

Kultur er viktig for samfunnsutviklingen. Mange er i dag opptatt av kultur som virkemiddel for næringsutvikling, stedsutvikling, bolyst, folkehelse med mer. Dette er viktig. Den store utfordringen knytter seg imidlertid til at skal kultur være et virkemiddel, må den først virke i seg selv. I denne sammenheng er helhet og langsiktighet helt avgjørende for at kulturlivet også skal være et virkemiddel i den bredere samfunnsutviklingen. Her legger både kulturloven, plan og bygningsloven, kommuneloven og andre lover føringer for hvordan kultur skal integreres som en naturlig del i kommuneplaner og fylkesplaners samfunnsdel.

Lokal/regional kontra sentral beslutningsmyndighet, herunder samspillet mellom de tre forvaltningsnivåene stat, fylkeskommune og kommune

Norge har et velutviklet lokalt selvstyre der lokale og regionale politikere legger føringer for det de oppfatter som best for sitt lokalsamfunn og sin region. Sentrale beslutninger kan aldri drive fram lokal utvikling uten at dette forankres i lokale og regionale politiske og administrative strukturer. Kulturpolitikken vil etter Norsk kulturforums erfaring tjene på tettere, bredere, mer og bedre samhandling mellom forvaltningsnivåene både på politisk og administrativt nivå. Dette vil bidra til mer kunnskap og bredere forståelse for både roller og utfordringer på det enkelte nivå.

Rolle- og funksjonsdeling mellom kunst- og kulturfaglige og politiske beslutningstakere

Kulturfeltet har i dag et bredt spekter av fagkompetanser som både tilrettelegger for, utvikler, styrer, påvirker og utøver kultur. Det har vært et sterkt fokus på prinsippet om armlengdes avstand i forhold til bevilgninger fra institusjoner som for eksempel Norsk kulturråd. Dette er et viktig fokus, men det trengs en gjennomgang av hva som menes med armlengdes avstand, fra hvem, for hvem, hvor og når. Norge er et lite land og det vil etter Norsk kulturforums vurdering være hensiktsmessig å få med et bredest mulig spekter av kompetanser på kulturfeltet når beslutninger fattes og bevilgninger foretas. Og det gjelder her som for punktet over at det trengs mer, bredere og bedre kommunikasjon på alle nivå og mellom nivåene.

Forholdet mellom kulturuttrykk med smalt nedslagsfelt og den brede kulturaktiviteten

Hva som er smale og brede kulturuttrykk vil variere over tid og gir kanskje ikke et godt grunnlag for å diskutere det Norsk kulturforum oppfatter som det sentrale spørsmålet i dette punktet. Det er behov for en diskusjon om forholdet mellom kostnader, marked og offentlig støtte i forhold til nasjonale kulturpolitiske mål. Hva koster kultur? Hva kan dekkes gjennom tradisjonelle markedskrefter? Hva bør støttes av offentlige midler og hvorfor? Her savner Norsk kulturforum en mer overordnet diskusjon om hva vi vil med norsk kulturpolitikk og kulturliv. Det handler om hva vi skal ta vare på av kulturarv og sentrale kulturelementer både materielle og immaterielle. Det handler om hva vi ønsker å gi barn og unge av kunnskap, kompetanse og muligheter. Det handler om arbeidsplasser og inntekter for kunstnere og kulturarbeidere som har valgt kultur som levevei. Det handler om at alle skal ha mulighet for å oppleve god kultur og selv delta i meningsfulle kulturaktiviteter (kulturloven). For å ramme inn denne diskusjonen bør vi ha et overordnet og langsiktig perspektiv, ikke fokus på prosjekter, tiltak, institusjoner og organisasjoner hver for seg.

Kulturpolitikk i en digital tid

Digitale medier har gitt kulturlivet nye innfallsvinkler til gamle utfordringer og mange nye kanaler for opplevelse og deltakelse. Dette er spennende for framtidens kulturliv og utfordrende for alle som jobber i kulturlivet. Det er likevel viktig å huske at digitale medier og hjelpemidler er i hovedsak det; medier og hjelpemidler. Det er fremdeles slik at det skal organiseres, tilrettelegges, utvikles, undervises, formes for salg og formidling, før resultatene kommer i form faktiske tilbud, aktiviteter og opplevelser.

Kulturpolitikken mangfoldsdimensjoner

Norsk kulturforum erfarer gjennom egne aktiviteter og møteplasser at gode generelle tilbud gjennomgående også er gode for mangfoldet. Kulturlivet er allerede mangfoldig, men mangler mekanismer som bidrar til større mangfold i de enkelte tilbud og aktiviteter. Dette handler ofte om språk, økonomi, sosiale og kulturelle skillelinjer, psykiske utfordringer og lignende. Dette er like mye et samfunnsproblem som et kulturpolitisk problem og knytter seg til norske tradisjoner for samhandling og samkvem. Med sterkere krav om egenfinansiering og egeninntjening vil tilbud og aktiviteter bli for dyre for mange, noe som i neste omgang kan bidra til økt klasseskille mellom de som har råd til kultur og de som ikke har råd til kultur. Sentrale tema i denne sammenheng kan for eksempel være kulturlivets tilgang til ikke-kommersielle kulturarenaer og gratis tilgang til noen kulturtilbud.

Samspillet mellom kulturpolitikken og andre samfunnsområder, herunder helse og omsorg, utdanning, arbeidsliv, integrering og regional utvikling og næringsliv.

Norsk kulturforum er som nevnt over opptatt av at skal kulturen brukes som virkemiddel, må den først virke i seg selv. Det må være kunnskap, kompetanse, kvalitet og engasjement som kan brukes i samspill med andre sektorer for å nå overordnede samfunns mål. Den offentlige kulturpolitikken spiller en sentral rolle i dette arbeidet gjennom å bidra til god kulturoppklaring og utdanning, bidra til

kulturarbeidsplasser som et viktig element både for regional utvikling, næringsutvikling, folkehelse med mer. Mange setter i dag likhetstegn mellom lokalt kulturliv og frivillige organisasjoner. Dette er i beste fall misvisende ettersom det i de fleste kommuner i dag finnes kulturarbeidere med høy både formell og uformell kompetanse. Disse arbeider i kulturinstitusjoner som bibliotek, museer, kulturskoler, DKS, som freelancekunstnere med mer. De er også sentrale samarbeidspartnere for det lokale frivillige kulturlivet gjennom opplæring, som profesjonelle samarbeidspartnere, som tilretteleggere, som formidlere med mer. Den største utfordringen i de fleste kommuner er mangelen på kompetente tilretteleggere og utviklere i kommuneadministrasjonen som kan sikre helhetlige og langsiktige planer, bygge nettverk og bidra til samarbeid på tvers av tiltak og aktiviteter. Det handler om tilgjengelige ressurser, men også om organisering og en forståelse for kulturlivets mangefasetterte kompetansebehov.

Oslo 13. juli 2011

Med vennlig hilsen
Norsk kulturforum

Jorunn Bø
styreleder

Åse V Festervoll
generalsekretær